

Macek, Petr

Rozhlasové působení Karla Vetterla

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. H, Řada hudebněvědná. 2006,
vol. 55, iss. H41, pp. [83]-94

ISBN 978-80-210-4270-4

ISSN 1212-0391

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/112350>

Access Date: 16. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

PETR MACEK, BRNO

ROZHLASOVÉ PŮSOBENÍ KARLA VETTERLA

Důležitou etapou v životě předního českého folkloristy a muzikologa Karla Vetterla bylo jeho působení v brněnském rozhlasu, kde pracoval téměř od začátku vysílání do roku 1946.

Už během studií na brněnské univerzitě držel nad Karlem Vetterlem ochrannou ruku jeho učitel Vladimír Helfert, který si plně uvědomoval jeho výjimečné nadání a předpoklady pro muzikologickou práci. V jednom z dopisů nedlouho po Vetterlově promoci v roce 1927 mu Vladimír Helfert píše mj. toto: „*Vaše rigorosní řízení i Vaše promoce... byly pro mne významné. Jsem si dobře vědom, že tím teprve roste v Brně a tedy i na Moravě obec hudebně vědeckých pracovníků, o níž bych si přál, aby se co nejlépe a nejčestněji uplatnila nejen v naší národní kultuře – to konečně by nebylo ani tak nesnadné – jako také světové konkurenci. Jsme zatím dva. Ale stačí, když přibudou ještě dva, tři, kteří věc budou pojímat tak vážně, opravdově, a kteří si naši disciplínu prostě vezmou za svou životní lásku a životní vášně – o to jde; bez té lásky a vášně nic kloudného nevzejde* (Vetterl, Karel: *Z korespondence učitele svému žákovi* (In: SPFFBU, H 9, 1974, s. 53–56).

Příležitostí pro zaměstnání v hudebně vědném oboru nebylo v Brně mnoho, proto mj. na doporučení Vladimíra Helferta zaměřil Vetterl svou pozornost k brněnskému rozhlasu. První kontakt s brněnským rozhlasem navázal už prostřednictvím rozhlasového orchestru, kde začínal jako výpomocný houslista bez pevného angažmá v roce 1927. 1. ledna 1928 nastoupil do zaměstnaneckého poměru jako programový úředník – hudební redaktor a dramaturg.

Hned vzápětí, 10. března 1928 žádal Karel Vetterl o úpravu své pracovní smlouvy v tom smyslu, že mu bude garantováno pracovní zařazení v oblasti rozhlasového programu s místem působení v Brně. Svoji žádost odůvodnil takto: „...*v Brně jsem vyrostl zde studoval, jsem v živém kontaktu s místní univerzitou, knihovnami, archívy a všemi kulturními činiteli, udržuji přímý styk s moravskými zámky, po ukončení univerzitních studií pracuji dále vědecky v oboru kulturní*

(hudební) historie moravské a této kulturní práci na Moravě chci zasvětit svůj život“. Obratem je ubezpečen ředitelstvím, že s ním na jiné místo není počítáno.

Hned v srpnu tohoto roku se Vetterl dostal do blíže nezjistitelného problému s porušením rozhlasových předpisů: v dopise z 28. srpna 1928 Vetterlovi jednateleský sbor sděluje, že mu uděluje „...*pracovní důtku kvůli záležitosti vysílání projevu pana ministra Najmana u příležitosti sjezdu Živnostenské strany v Brně. Svým jednáním Karel Vetterl hrubě porušil předpisy, čímž způsobil Radiojournalu velkou nepříjemnost“.*

10. dubna 1929 žádal Karel Vetterl ředitelství Radiojournalu o pětítýdenní dovolenou s nástupem k 27. květnu. Obdržel totiž státní stipendium na cestu do Itálie za účelem studia hudebních bohemik. Současně se chce informovat o programovém provozu rozhlasové stanice v Římě. Cesta byla schválena. Už 10. července 1929 sděloval Karel Vetterl předsedovi Radiojournalu: „... *Sleduji bedlivě zahraniční programovou činnost, zvláště v Anglii a Německu, a připravuji si odbornou studii z tohoto oboru. Budu šťasten, podaří-li se také mně přispěti byť skrovnou hřivnou k dalšímu rozvoji našeho čs. rozhlasu, pracovati pro tento cíl je od počátku mým radostným a s opravdovou láskou plněným heslem...“.* Hned vzápětí, 17. července 1929 pak děkoval předsedovi Radiojournalu Ladislavu Šourkovi za jeho návrh na jmenování tajemníkem hudebního oddělení a koreferentem brněnské stanice, jmenován byl k 1. prosinci 1929.

Z 6. ledna 1931 je dochován důvěrný pracovní dotazník Karla Vetterla včetně jeho hodnocení, hodnotitel Antonín František Slavík uvádí:

Jazyky: čeština, němčina, francouzština, italština – vše perfektně.

Těsnopis: – ne, strojopis – ne.

Ovládá velmi dobře odbornou korespondenci a samostatný koncept.

Písmo: velmi úhledné.

Počítací stroje: ne.

Úsudek: velmi pohotový.

Organizační schopnosti: musí se teprve vypracovati.

Píle: velmi pilný a svědomitý, zájem velmi značný a iniciativní.

Chování: korektní.

5. března 1931 opět Karel Vetterl žádal ředitelství o povolení pracovní cesty, kde mj. píše: „...*hodlám letošní dovolenou strávit zase v Itálii. (...) Při té příležitosti zamýšlím též sebrati neznámý biografický a hudební materiál, týkající se Josefa Myslivečka (...) a dáti jej k dispozici Radiojournalu, v tom smyslu totiž, že bych jej zpracoval společně s D. Chalupou na rozhlasovou hru „Il divino Boemo“.* Po stránce formální představuji si koncepci této hry v podobném stylu, jako byl program „*Na náměšťském zámku*“, vysílaný 17. února, jen ještě s větším zdůrazněním prvků ryze dramatických (...). Již za posledního pobytu v Itálii podařilo se mi tam nalézt část Myslivečkovy korespondence a dvě úplně neznámá dramatická

díla jeho. Letos hodlám vyexcerpovati ostatní listinný materiál, který jsem dříve pro nedostatek času nemohl zpracovati a pořídit partitury a české překlady několika scén z různých oper Myslivečkových, záměrně vybraných pro rozhlasovou hru...“. Navíc žádá o 10 dní prodloužit dovolenou, je mu vyhověno, obdržel také díky pochopení vedení pobočky 2.000 Kč na cestu.

3. června 1931 byla Karlu Vetterlovi vedením schválena jeho přednáška s názvem *Hudba v rozhlasu*, kterou má přednést 11. srpna v Českých Budějovicích.

K 1. srpnu 1931 byl Vetterl jmenován šéfem hudebního programu, v této funkci setrval až do 28. června 1940.

2. září 1931 dodal Vetterl zprávu o své italské cestě. Navštívil Bolognu, Modenu, Florencii, Sienu a také rakouskou Vídeň, v Itálii pobyl 10 dní, ve Vídni 4 dny. Bibliografii Myslivečkových skladeb rozšířil o 19 kusů, 14 úplně neznámých objevů. Nalezl také korespondenci Josefa Myslivečka s P. Martinim, která dokazuje, že měli velmi vřelý vztah. Opatřil rovněž partitury čtyř orchestrálních skladeb a osmi árií z Myslivečkových skladeb.

V říjnu 1936 žádal Karel Vetterl vedení stanice o povolení sedmidenní cesty do Vídně za účelem studia rozhlasového programu, konkrétně z oblasti folkloristiky a zábavy. Zajímat se chtěl o *„způsob přípravy nácviku revuálních programů, vysílaných ze studia i na veřejných pořadech vídeňského rozhlasu a jejich technického provádění, dále o způsob akvirování folkloristických pořadů a jejich technickou přípravu“*. Tato cesta však byla vedením stanice zamítnuta.

25. srpna 1938 byl Vetterl povolán do Prahy na zástup za nemocného Mirko Očadlíka, v Praze pobýval téměř celé září 1938.

27. února 1939 odjel Vetterl na třítydenní léčení do Masarykovy ozdravovny v Rožnově pod Radhoštěm. Brzy po jeho návratu vyšel tiskem druhý díl jeho Katalogu hudebních archivů čs. rozhlasu, který obsahuje 6.684 skladeb. Vetterl odhaduje, že na druhém díle katalogu pracoval 5.000 hodin, za což ho vedení rozhlasu odměňuje částkou 2.000 Kč.

28. června 1940 byl Karel Vetterl pověřen funkcí správce pobočky a současně vykonával dál funkci šéfa hudebního oddělení.

8. července 1940 onemocněl Vetterl zduřením mízních žláz na krku a musel se ihned podrobit operaci, zpět do práce se vrátil už 22. července.

18. července 1940 je mu přiznán funkční příplatek 600 Kč, 20. července však ještě urguje další zvýšení.

9. dubna 1941 byl Karel Vetterl jmenován ředitelem brněnské odbočky s platem 6.500 Kč, funkce se ujal 18. dubna.

28. června 1941 už musel Karel Vetterl obhajovat své vedení, vyčítány mu byly pracovní rozepře různých skupin v rámci rozhlasu.

17. 11. 1941 opět žádal o zvýšení platu.

10. prosince 1941 psal Karel Vetterl dopis řediteli Morávkovi, kde mu vysvětluje své důvody přeřazení p. Bébara v orchestru, s kterým se dostal do sporu, prý to bylo z politických důvodů, byl kvůli tomu vyslýchán tajnou státní policií.

26. ledna 1942 sdělil Karel Vetterl řediteli rozhlasu, že je vyšetřován policií a úředníky magistrátu z důvodu nelegálního zakoupení 20 kg masa, a to společně s Břetislavem Bakalou, který koupil 15 kg. Byl potrestán pokutou 15.000 Kč a zveřejněním tohoto prohřešku v novinách, Bakala dostal pokutu 5.000 Kč. Vetterl se bál, aby nebyl za tento čin suspendován, a prosil ředitele o pomoc. Ředitel rozhlasu se opravdu za Vetterla přimluvil a zařídil snížení pokuty na 9.000 Kč a bez medializace (16. 3. 1942).

19. března 1942 vystřídal Vetterla ve funkci ředitele brněnské odbočky Němec Emil Štepan, který ve funkci zůstal téměř až do konce války. 22. října 1942 byl Karel Vetterl opět jmenován vedoucím hudebního oddělení, přestože tuto funkci vykonával i v období ředitelské funkce.

16. dubna 1943 podepsal Karel Vetterl prohlášení, že nebude spolupracovat se zahraničními rozhlasovými stanicemi.

Po skončení druhé světové války začala mít v rozhlase hlavní slovo revoluční Závodní rada, která začala brzy vést tažení proti Karlu Vetterlovi, důvodem byla pravděpodobně osobní msta některých jeho bývalých podřízených. Pro dokreslení situace citujme například dopis z 21. srpna 1945:

„... usnesla se Závodní rada na tomto rozhodnutí:

Kolektivní morálka zaměstnanců podniku je jedním z nejdůležitějších předpokladů kladné a radostné budovatelské práce. Máme vážné důvody předpokládat, že Vaše setrvání v pracovním společenství brněnského rozhlasu by tuto kolektivní morálku vážně ohrozilo. Jako důvod uvádíme především hromadný veřejný odmítavý postoj členů orchestru, k němuž se připojili také mnozí zaměstnanci ostatních oddělení. Po stránce národní spolehlivosti nebylo proti Vám námitek. Toto usnesení sdělujeme ředitelství podniku.“

15. září 1945 se k výsledkům vyšetřování dr. Vetterla vyjádřil správní ředitel rozhlasu dr. Karel Remeš:

„Z předložených spisů neshledávám u Karla Vetterla ani jedné závady. Naopak to, že se při zřejmé snaze nepodařilo nic proti němu najít, svědčí o jeho bezúhonnosti. Jestli pan Vrba a Nevoral „sabotovali“ svou práci a nyní se zlobí, že dr. Karel Vetterl nechtěl všechno riziko jejich sabotáže nésti sám a chtěl, aby jeho část nesli též sami, pak mám o jejich mravním postoji k sabotážní činnosti nedobré mínění. Karel Vetterl byl jmenován ředitelem Brna za okupace, nemá tudíž nároku na tuto funkci a to není pro něho nejvhodnější určení. Je to praktický rozhlasový pracovník asi toho typu jako p. Ladman a tak by měl být použit. Má právo na rehabilitaci“.

30. září 1945 dopisem sděloval Karel Vetterl vedení rozhlasu, že si není vědom žádného provinění, z důvodu kterého by měl být degradován, ani neví, čím byl motivován „odmítavý“ postoj brněnských rozhlasových zaměstnanců, kteří proti němu podepisovali petici.

19. října 1945 už psal Karel Vetterl o možnosti svého přearazení z Brna na jiné podřadnější pracoviště, ničím se neprovinil, raději přijme výpověď.

13. ledna 1946 Karel Vetterl žádal vedení rozhlasu, aby mu byl ponechán služební rozhlasový přístroj pro domácí použití, který 12 let používal, teď byl vyzván k jeho vrácení. 12. března 1946 je jeho žádost zamítnuta, může si aparát za 1.000 Kč odkoupit.

15. března 1946 dostal oficiální formální poděkování za dlouholetou práci v rozhlase.

20. března 1946 urgoval Karel Vetterl vedení rozhlasu, stále nedostal úřední oficiální vysvědčení, proto se nemůže jinde zaměstnat.

3. května 1946 je Karlu Vetterlovi vystaveno potvrzení shrnující jeho působení v rozhlase:

1. 1. 1928 – 30. 11. 1929:	<i>programový incipient</i>
1. 12. 1929 – 31. 7. 1931:	<i>tajemník hudebního referátu</i>
1. 8. 1931 – 28. 6. 1940:	<i>šéf hudebního programu</i>
28. 6. 1940	<i>správce brněnského rozhlasu</i>
18. 4. 1941	<i>ředitel brněnského rozhlasu</i>
22. 10. 1942 – 30. 6. 1946	<i>vedoucí hudebního oddělení</i>

8. května 1946 psal dr. Karel Remeš Závodní radě Českého rozhlasu:

„Konstatováno výslovně, že podle protokolu nebyly shledány žádné závady, které by zavadaly příčinu k propuštění a k rozchodu došlo teprve po sdělení, že by mohl přijmouti přeložení na jiné pracovní místo. Formulace výpovědi bude volena tak, aby z ní nebylo možno vyvozovat, že došlo k propuštění z jeho viny“.

15. května 1946 žádal Karel Vetterl vedení rozhlasu o odbytné, aby vypomohl dceři, která „*má již rodinu („a já jsem se stal takto nechtě dědečkem“), aby mohla opatřit alespoň nejnnutnější věci pro domácnost“*.

11. června 1946 je stanoveno odbytné vy výši 75.060 Kč, splatné ve dvou splátkách, 37.530 Kč k 7. červnu, druhá polovina k 1. červenci.

23. 7. 1946 se Karel Vetterl dotazoval vedení rozhlasu, proč nedostal polovinu odbytného.

22. června 1946 Závodní rada Českého rozhlasu sdělila, že je proti vyplacení odstupného Karlu Vetterlovi, podle Dekretu o národní cti nesmí prý být nikomu, kdo byl jednou spolupracovníky obviněn, i když očištnou komisí očištěn, vyplaceno odstupné vyšší než 30.000 Kč. Současně prý případ předá Sboru národní bezpečnosti.

29. července 1946 je, pravděpodobně na příkaz vedení rozhlasu, Karlu Vetterlovi vyplacena druhá polovina odbytného.

Takto poněkud smutně končí rozhlasová etapa Karla Vetterla. Po odchodu z rozhlasu v polovině roku 1946 se stal vedoucím hudebního oddělení brněnské Univerzitní knihovny, od roku 1948 do 1953 byl jejím ředitelem. Do roku 1971 působil jako vědecký pracovník Ústavu etnografie a folkloristiky ČSAV v Brně. Současně také přednášel na katedře etnografie a folkloristiky Filozofické fakultě brněnské univerzity.

Pokusme se nyní v krátkosti shrnout činnost Karla Vetterla v brněnském rozhlase:

Už v sezóně 1928/1929 zavedl Karel Vetterl do brněnského vysílání první tzv. „historické večery“ věnované určitým obdobím v dějinách hudby (například hudbě rokokové, hudbě období francouzské revoluce, duchovní hudbě 18. století, české obrozenecké písní, mozartovské hudbě ad.); tyto večery byly vždy zahajovány odborným teoretickým výkladem. V říjnu 1930 tak například provázal pořad s názvem *Večer na jaroměřickém zámku okolo roku 1790* Vetterlův učitel Vladimír Helfert. Na dalších pořadech tohoto typu se později podíleli mimo Helferta také Ludvík Kundera, Jan Racek, Gracian Černušák aj. Od roku 1930 Vetterl mistrně skombinoval hudbu a slovo v rozhlasových pořadech na dané téma, uveďme zejména jeho úspěšný pořad *Halalí. Lovecký obraz z motivů literárních a hudebních*. V řadě těchto pásem se velmi dobře uplatnila literární kvalifikace jeho blízkého spolupracovníka, rozhlasového redaktora Dalibora Chalupy, proto tento typ literárně hudebních pásem v Brně nadlouho zdomácněl. Vetterlova snaha o popularizaci hudby atraktivnějšími metodami tak byla úspěšná navzdory počátečním námitkám, že „slovy zabijíme hudbu a vkládáme do ní obsah, jehož nemá“.

Karel Vetterl neomezoval svůj zájem pouze na hudbu umělou, pozornost věnoval také tvorbě lidové, od tematických koncertních pořadů prováděných lidovými zpěváky a národopisnými kroužky v rozhlasovém studiu až k reportážní prezentaci přímo v terénu, takto byla například zachycena Národopisná reportáž ve Velké. Přesto pražské vedení rozhlasu nemělo vždy pro tyto pořady pochopení, ředitel Šourek například žádal zavést níže uvedené opatření požadované v roce 1937 tehdejšíím předsedou vlády Milanem Hodžou, viz citovaný dopis ředitele Šourka prof. Jirákovi, vedoucímu hudebního vysílání: „*Pan předseda vlády Dr. M. Hodža kritisoval velmi ostře některé folkloristické programy, o nichž prohlásil, že byly příliš lidové a že „z titulu folkloru degradovaly uměleckou hodnotu vysílání“. Nedoporučuje, abychom v relacích ¼, ½ hodinových neb i delších, dávali zpívat chlapcům z dědiny, naopak považuje za dostatečné, když se původní folklor bude přednášeti pouze jako ukázka, nejvýše 5 minut. Doporučuje spíše pěstovat folklor zušlechtěný formou i přednesem.*“

Mimo folklórní pořady připravoval Vetterl také cykly pořadů věnované dětem a hudební výchově, výklad vždy doprovázely hudební ukázky (dějiny hudby, hudební formy, psychologie hudebního vnímání ad.). Tak se v pravidelné měsíční zprávě o brněnské činnosti určené pražskému vedení za měsíc únor 1936 můžeme dočíst:

„*Z iniciativy dr. Vetterla zavedli jsme letos instruktivní pořady Jak se učíme s dětmi zpívat. Jsou to rozpravy s Františkem Lýskem, sbormistrem Jistebnických zpěváčků, které vede za odborníky Dr. Bohumír Štědroň a za laiky náš referent Dalibor Chalupa. Tyto rozpravy se netýkají toliko teorie nácviku písní s dětmi, ale jsou doprovázeny též praktickými ukázkami sborového zpěvu jistebnických zpěváčků. Mimo to se zabývají i otázkou potřeby zpěvu a úkazy, proč se dnes nezpívá tolik, jak se zpívalo dříve a jaké jsou toho příčiny. Pořady Jak se učíme s dětmi zpívat jsou zařazovány vždy v neděli dopoledne kolem 10 hodiny na 30 minut v intervalech 6 – 8 týdnů.*“

Vetterl sám si uvědomoval nutnost postupné proměny hudební dramaturgie v rozhlasovém vysílání, když už v roce 1930 psal: „*Zpočátku posluchači byli vděční za každý tón, který se jim podařilo vylouditi z přijímacího aparátu, a vítali se stejným nadšením koncerty salonního tria s repertoárem kavárenských hudeb jako písňové večery nebo komorní hudbu, která trvala nepřetržitě dvě hodiny. Nikdo se nad tím nepozastavil. (...) Brzy se však naplnilo vakuum žádostivého slyšení, z rozhlasu vyprchalo kouzlo technického vynálezu a obecnstvo začalo jej hodnotiti jako program. Naučilo se poslouchati a vybíratí dobré programy, což je prvním kladným výsledkem hudebního rozhlasu*“ (Karel Vetterl: Hudební programy v rozhlase. In: Radiojournal VIII, 1930, č. 25, s. 1).

V roce 1938 vydal Karel Vetterl tiskem svoji významnou studii *K sociologii hudebního rozhlasu*, kde analyzoval přínosy a úskalí rozhlasového vysílání, hudba opustila vyhrazený prostor a vstoupila do domácností, pojem publikum nahrazuje

pojem posluchač, místo cesty za hudební produkcí přichází hudba sama k posluchači. Rozhlas proto očekával nového posluchače s dokonalejší schopností slyšení, Vetterlovo zkoumání dokázalo ale také jinou skutečnost: „*Průměrný lidový posluchač hledá v hudebním rozhlasu nejčastěji jasnou, melodickou notu a svižný taneční rytmus, které mu vnášejí do příbytku bezstarostnou náladu, uklidňují nervy, zahánějí trudné myšlenky i dlouhou chvíli a zpříjemňují práci. Touha po rekreaci bývá hlavní pohnutkou příjmu hudebního rozhlasu*“.(Karel Vetterl: *K sociologii hudebního rozhlasu*. Musikologie I, 1938, s. 27–44). Vetterlova analýza ukázala dvě cesty k řešení, jednak úpravou denní skladby programu, jednak vysíláním s hudebně výchovnými akcenty.

Velmi aktivně působil vždy Karel Vetterl na výročních programových konferencích Radiojournalu, které se konaly většinou jednou ročně na různých místech republiky a kde se za účasti ředitelství a zástupců jednotlivých poboček probíraly koncepční a dramaturgické plány na následující rok. Zajímavý je např. Vetterlem přednesený materiál na programové konferenci na Radhošti v dubnu 1934, jak uvádí dochovaný zápis:

Dr. K. Vetterl podává statistický přehled rozhlasových pořadů čsl. stanic od 1. října do konce března. Roztřídil je následovně: Orchestrální programy populární a lehké, vyjma taneční relace a pořady vysílané po 22. hodině. Nejvíce populárních a lehkých pořadů hudebních obstarává stanice košická, pak Bratislava, Moravská Ostrava, posléze Brno a nejméně Praha. Udává skladatele, kteří jsou zastoupeni na těchto koncertech a těší se největší oblibě. Z jeho výčtu je zřejmo, že pořadí nejčastěji zařazovaných autorů na populárních koncertech čsl. rozhlasu je asi toto:

- 1. skupina: Dvořák*
- 2. skupina: Leopold, Nedbal, Fučík*
- 3. skupina: Smetana, Smetek*
- 4. skupina: rodina Straussů a Provasník*
- 5. skupina: Tichý, Balling, Novák atd.*
- 6. skupina: Fibich*

Z cizích autorů hrají se nejvíce mimo Strausse tito skladatelé: Čajkovskij, Lehár, Grieg, Rossini, Delibes a Suppé. Favorizovaní skladatelé v jednotlivých odbočkách jsou tito:

- Košice: Štěpánek, Tvrdý*
M. Ostrava: Šebestík, Plichta, Šimáček
Bratislava: Moyzes, Maršík, Chlup a Babušek
Brno: Šebor, Konrád, Musil, Pek a Konvalinka

Fysiognomie jednotlivých stanic v populárním programu:

- Praha: seriózní česká hudba (Dvořák, Smetana, Fibich)*
Brno: Dvořák, Šebor, Smetana, Nedbal, Čajkovskij, Fibich, Janáček a moravští autoři

*Bratislava: Dvořák, Smetana, Moyzes, Nedbal, Strauss a bratislavští autoři
Mor. Ostrava: Leopold, Nedbal, Smatek, Šebestík, Tichý
Košice: Fučík, Smatek, Dvořák, Nedbal.*

Vážné programy vlastní (ze studia) odpoledne i večer.

*Praha: průměrně 6 krát do měsíce, ze staré české hudby pouze Mysliveček
a Jiřovec.*

Dále vypočítává samostatné relace cizí hudby ve stanici pražské.

Brno: průměrně 3 krát do měsíce, ze staré české hudby Benda, Stamic a Jiřovec.

*Bratislava: průměrně 3 krát do měsíce, ze staré české hudby Benda, Stamic,
Filz, Jiřovec, Koželuh, Vranický.*

*Košice: průměrně 3 – 4 krát do měsíce, ze staré české hudby Stamic, Richter,
Jiřovec, Vaňhal.*

*M. Ostrava: průměrně 1–2 krát do měsíce, ze staré české hudby Vranický
a Jiřovec.*

Přenosy koncertů:

Praha průměrně 5 krát do měsíce.

Brno průměrně jednou.

Bratislava jednou.

Sólistické koncerty s průvodem orchestru:

*Praha celkem 12 relací, 4 houslové koncerty, 5 klavírních, 1 na cembalo
a jeden na lesní roh.*

Brno: celkem 8 relací, 4 houslové, 3 klavírní a 1 na flétnu.

Bratislava: 14 relací, 6 houslových, 5 klavírních, 1 flétnový a 1 čelový.

Košice: celkem 15 relací, 7 houslových, ostatní klavírní.

*Moravská Ostrava: celkem 6 relací, 2 klavírní, 1 houslový, 1 čelový a 1 na
lesní roh.*

Tematické pořady:

Praha celkem 11 relací, z toho 2 komorní.

Brno 17 relací.

Moravská Ostrava 6 relací.

Pestré pořady a revue:

Praha 12, většinou bez jednotící idee.

Brno 16, z nichž pouze 2 pořady bez názvu a bez jednotící myšlenky.

Bratislava 3, Košice 4, Moravská Ostrava 6.

*Dále podává konečné statistické rozvrstvení vojenské dechové hudby v čl. sta-
nicích.*

*Lidová píseň**v Praze 23 relací, tj. 6 krát měsíčně**v Brně 15, tj. 2 krát – 3 krát měsíčně**v Bratislavě 12 relací, tj. 2 krát měsíčně**v Košicích 8 relací, tj. 1 – 2 krát měsíčně**v Moravské Ostravě 9 relací, příležitostně.*

Zápisy z programových konferencí dokládají i Vetterlovy dlouhodobě preferované oblasti zájmů, které dokázal soustavně hájit, takto se na výše uvedené programové konferenci na Radhošti v roce 1934 vedla debata o staré hudbě v rozhlasovém vysílání:

- ... *Dr. Vetterl vytýká, že bylo poleveno ve staré české hudbě, což je ovšem následkem usnesení poslední programové konference.*

- *Sekční šéf Wirth na základě srovnání s literaturou dochází k úsudku, že není třeba více historické hudby.*

- *Prof. Jirák namítá dr. Vetterlovi, že dříve bylo vysíláno více staré hudby na úkor hudby klasické, která však musí být základem programu.*

- *Sekční šéf Wirth navrhuje zařazovati starou hudbu do zábavných programů.*

- *Dr. Vetterl odpovídá, že děje se tak již např. u kasací.*

- *Vzhledem k upozornění prof. Jiráka, že ve starých skladbách bývají často hodnotné pouze jednotlivé věty, navrhuje dr. Wirth, aby tedy byly zařazovány pouze výňatky a jednotlivé věty, právě tak jako budou zařazovány pouze jednotlivé akty z oper, což bylo doporučováno též odbočkám. Touto praksí bude dle názoru sekčního šéfa dra Wirtha rozhlas konkurovati méně divadlu.*

Na programové konferenci v Bratislavě v roce 1931 si Karel Vetterl zase uvědomuje nezájem hudebníků z povolání o vysílání vážné hudby v rozhlasovém vysílání:

„ [Vetterl] *Měl vždy dojem, že hudebníci z povolání podceňují rozhlasovou činnost a že programy velmi málo sledují... I v Brně jest podobný stav. Interesované kruhy byly soustavně zvány na důležitější hudební programy. Většina pozvání ignoruje, ale přijdou-li jednotlivci, nepodají stejně žádný referát. Tato okolnost má dalekosáhlé důsledky. Neposlouchají-li naše vážné programy ti, kteří by měli mít na nich především zájem, kdo tedy poslouchá z ostatních účastníků? Tuto otázku by bylo možné zodpověděti alespoň přibližně, kdyby byla známa oficiální statistika našich posluchačů podle povolání“.*

Během své rozhlasové kariéry byl Karel Vetterl mimořádně publikačně aktivní (mimo jiné) také v oblasti teorie a dějin rozhlasového vysílání, zde jmenujme alespoň tyto články a studie: *Hudba v rozhlase* (Hudba a škola, I, 1928/1929, s. 116–118, 134–136), *O novou hudbu pro rozhlas* (Tempo, VIII, 1929, s. 327–332), *Radiojournal*, *Rozhlas* (hesla pro Pazdírkův hudební slovník naučný, 1. Část věcná, Brno, O. Pazdírek 1929), *Hudební programy v rozhlase. Studie* (Radiojournal, VIII, 1930, č. 25, s. 1–2, č. 26, s. 4), *Rozhlasová hudba* (Tempo, IX,

1930, s. 53–57, 94–98), *Moravští skladatelé v rozhlase* (Tempo, X, 1931, s. 8–11, 62–65), *Operní rozhlas* (Úpravy oper pro rozhlasové vysílání. Lidové noviny, 7. 3. 1931, s. 14), *O kritice hudebního rozhlasu* (Lidové noviny, 24. 8. 1931), *Rozhlasové novinky moravských skladatelů* (Tempo, X, 1931, s. 281–283), *Rozhlas v sovětském Rusku* (Lidové noviny, 29. 8. 1931, s. 12–13), *Lidovýchovné hudební programy brněnského rozhlasu* (Radiojournal, IX, 1931, č. 7, s. 4), *Posluchači rádia* (Úvaha. Radiojournal, IX, 1931, č. 10, s. 1), *Novinky v rozhlasové hudbě. V. Ambors, P. Haas, O. Chlubna* (Radiojournal, IX, 1931, č. 22, s. 3–4), *Zvuková režie programů* (Radiojournal, IX, 1931, č. 52, s. 1), *Hudební výchova rozhlasem* (Hudba a škola, IV, 1931/1932, s. 7–9, 22–24), *Rozhlasová hudba v Německu* (Tempo XI, 1932, s. 24–25), *Hudební rozhlas v sovětském Rusku* (Tempo XI, 1932, s. 70), *Otázky rozhlasovosti programů* (Lidové noviny, 1. 9. 1933), *Hudba ve školském rozhlase* (Radiojournal, XII, 1934, č. 35, 7–8), *Esquisse d'une Sociologie de la Musique radiodiffusée* (Genève 1936, 53), *Hudba v rozhlase* (Lidové noviny, 23. 11. 1935, příloha s. 6), *K sociologii hudebního rozhlasu* (Musikologie I, 1938, s. 27–44), *Katalog hudebních archivů čs. rozhlasu* (1. *Skladby orchestrální*, 1938, 11 a 491 stran. 2. *Skladby sólové a komorní*, 1939, 311 stran. Praha, Radiojournal 1938–1939).

Máme-li závěrem shrnout přínos Karla Vetterla pro rozvoj českého rozhlasového vysílání, konstatujeme, že se Vetterl stal v brněnském rozhlase v období od začátků do konce druhé světové války jednou z hlavních tvůrčích programových osobností a že z této brněnské stanice vybudoval moderní rozhlasový ústav celostátního významu, kde současně uplatnil i své schopnosti vědecké, popularizačně výchovné a organizační.

Prameny na literatura

Soukromý archiv Vladimíra Vetterla, Brno (korespondence).

Archiv Českého rozhlasu, Praha (osobní složka Karla Vetterla, materiály k brněnské pobočce, zápisy z programových konferencí).

Patzaková, Anna: *Prvních deset let československého rozhlasu* (Praha 1935).

Vetterl, Karel: *Z korespondence učitele svému žákovi* (In: SPFFBU, H 9, 1974, s. 53–56).

Pečman, Rudolf: *Karel Vetterl jako hudební historik a muzikolog* (In: Živý odkaz Karla Vetterla, 1889–1979. Brno 1993, s. 23–36).

Toncrová, Marta: *K činnosti Karla Vetterla v brněnském Radiojournalu* (In: Živý odkaz Karla Vetterla, 1889–1979. Brno 1993, s. 131–137).

Vetterl, Vladimír: *Karel Vetterl a rozhlas – vzpomínky syna na otce* (In: Národopisná revue VII, 1998, číslo 3, s. 189–190).

Ješutová, Eva a kol.: *Od mikrofonu k posluchačům. Z osmi desetiletí českého rozhlasu* (Praha 2003).

KAREL VETTERL'S WORK FOR THE RADIO

The study recapitulates the work of the leading Czech musicologist and folklorist Karel Vetterl (1889–1979) in the Brno Radio, following the preserved archive materials and correspondence. Vetterl worked for the Brno Radio from 1927 to 1946, his career progressed from programme assistant through the manager of music programmes to the director of the whole Brno Radio. After the war he was discharged for political reasons.

Vetterl, one of the first pupils of Vladimír Helfert at the Brno University and his close collaborator, became one of the main names among those responsible for programme production in the Brno Radio, which he made a modern radio institution of nationwide importance. At the same time he professed there his scholarly capacity, his pioneering works include the study *K sociologii hudebního rozhlasu* (On the sociology of music radio, *Musikologie I*, 1938) and the elaboration of the extensive *Katalog hudebních archivů čs. rozhlasu I., II.* (Catalogue of music archives of the Czechoslovak radio I, II, Prague 1938/1939). He is also credited for acquiring some valuable materials for the radio. Vetterl prepared programmes on history, broadcasts on 17th and 18th century music, on music of Czech emigrants, on contemporary Czech music, and also on folk music. In the radio he began to actively develop accessing music for listeners by conceiving both thematic concerts and listening programmes with spoken introduction.